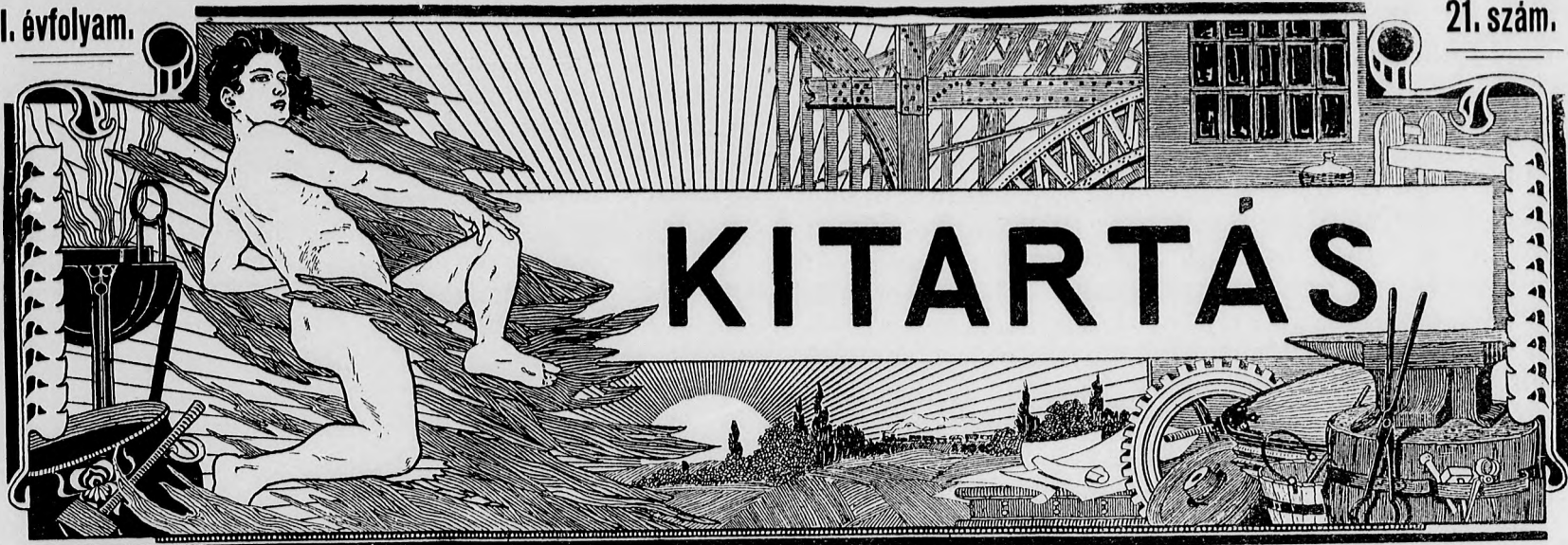

1900

1899. szeptember hó 10-én.

I. évfolyam.

21. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetés díj:
 Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
 Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
 benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
 köz- és váltó-ügyvéd,
 a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 BUDAPEST,
 VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

Felkérjük új tagjainkat, hogy a cheque-lapokra, a melyeken tagsági díjaikat beküldik, tagkönyvecskéjük számát okvetlenül kiírják a nevük mellé, nehogy a könyvelés körül zavarok történjenek.

Női tisztviselők nyugdíjintézete.

Egyrészt a nehéz megélhetési viszonyok, másrészt a modern társadalmi irány az önálló kenyérszerzés mezejére szorították a nőt. S a nő meg is állja helyét az életküzdelemben, de az örült verseny sokkal jobban és sokkal hamarabb tönkreteszti erejét, semhogy jövőjéről ne kellene gondoskodnia idejekorán. Mi természetesebb ilyen viszonyok között, mint hogy a háztartásból kiszakított nő is nyugdíjintézetre gondol. Ha már a társadalom teljesen kiaknázza erejét, legalább legyen támasza arra az időre, a mikor testileg és talán lelkileg is megtörve képtelen azoknak a feladatoknak a teljesítésére, a melyek révén fenttarthatná magát.

Minden tekintetben megszívlelendő felhívást bocsát közre egy, a modern női kérdést szíven hordozó úrnő.

„Hála mai társadalmi viszonyainknak — így szól a felhívás — mindig nagyobb tért nyerünk a munkára. De munkánk csak jelenünket biztosítja, s a ma küzdelmei és gondjai között, ki tud félretenni akkora összeget, hogy a holnapi és esetleg még a holnaputáni megélhetés is biztosítva legyen?”

A nyugdíjtörvények olyanokról gondoskodnak, kik már véglegesítve vannak, tehát némileg gondtalanul nézhetnek a jövő elé. A kik elég szerencsések nyilvános iskolánál állomáshoz jutni, azokról csak gondoskodnak tanítói nyugdíjtörvényeink. De mi történjék azon sok

ezer tanítónővel, kik mint nevelőnők, óraadónők, társalkodónők kénytelenek magukat s esetleg családjukat föntartani?

Ezrekre megy azok száma is, kik pénzintézeteknél, ügyvédi irodákban, gyárakban, üzletekben végeznek irodai teendőket, nem is említve azokat, kik kezük munkájára vannak utalva. Mindezekről nyugdíjtörvényeink nem gondoskodnak, sőt kizárják őket. A „Magántisztviselők nyugdíjtörvényei” szerint nők nem léphetnek be. Miért? Hát többi humánus intézetünk?

A takarékpénztárakhoz utasíthatnak bennünket megtakarított filléreinkkel. De innen nagyon könnyen ki is vehetjük, azonkívül pedig, ha nem vagyunk kötelezve a befizetésre, bizony igen keveset takarítunk meg.

Azonban összetartás és jóakarattal könnyen biztosíthatnók jövőnket az által, hogy mi is nyugdíjintézetet létesítsünk.

Erkölcsei és anyagi támogatást találunk ilyen vállalatban, mely mindazt egyesítené magában, mit egy humánus intézménytől megvárhatunk.

Próbáljuk meg tehát egyesült erővel. Jelentsük ki, hogy tagjai akarunk lenni azon női nyugdíjintézetnek, melynek alapszabályait közös hozzászólás után készítjük meg, s mely hivatva lenne magunkat és családjunkat megmenteni a nyomasztó dolgoktól.

Mindenesetre kívánatos volna, ha a komoly felhívás a nőkérdés érdekében minél több visszhangra találra.

A Dunántúl, Fiume és a horvát tartomány ipari szempontból.

Kassát elhagyva csekély kivétellel mind- eddig oly vidékeken jártunk, hol túlnyomólag csak földművelő nép lakik s az ipar alig kezdődött meg. Ily helyeken is kitűnt a nagy városok előnye: Kolozsvár, Brassó, Nagy-Várád, Debreczen és Szeged meglehetősen szegény környezetben nőttek fel erős iparúzó városokká, de láttunk a mellett sokkal nagyobb számmal szintén tekintélyes községeket, melyeket egyáltalán nem lehetett városoknak mondanunk. Most, midőn elértünk a Dunántúlra, melyet a hazánkban minden tekintetben első helyen álló főváros kivételével a leg- műveltebb országrésznek szoktak mondani, ismét nagyobb iparostevékenységre számíthatunk. S valóban úgy is van. A nyugoti felföld kivételével Dunántúl vannak a legtekintélyesebb ipartelepek, bár természetesen nem mindenütt egyenlően megoszolva s még arról a megyéről is, melyet a híres Hármaskör a tudományban való hátramaradottsággal bélyegez meg, el kell ismernünk, hogy a haladás útján van s ezért ipara, az emberi haladásnak egyik előhírnöke, nem jelentéktelen.

Pestmegyétől északra a dunántúli vagy leg- alább részben dunántúli megyék közül először Esztergommal találkozunk. Egyetlen hasonnevű városa főképp a primásról híres s mint papi vá- ros nem nagyon világi, de azért a főváros közelléte és a Duna ott is meglehetősen ipart teremtett. Van benne két szeszgyár, egy új sör- gyár, bőrgyár, gépgyár, ércnyomógyár, téglafedel- cserépgyár, szappangyár. Még üveggyárt is ter- velnek. Előkelő Heischmann Ferencz szappangyára, mely 1893-ban 25,000 métermázsa mosószappant,

30,000 tuczat mosdószappant termelt. Külön ki- emeljük, mint hazánkban unikumot, Oltósy Pál és társa botgyárát, mely 1842 óta áll fenn, azon- ban még mindig terjedő. A botokat meggyfából készítik s arra külön növénytelepet tartanak fenn. A készíttéssel Esztergomban 100—150, Pusztá- Fegyvernek jászmegyei községben 150—200 em- bert foglalkoztatnak s árúiknak nemcsak Európa, hanem Amerika nagyobb városaiban is piacot tudtak szerezni s több kiállításon nyerték el a díszérmet.

Nem ily szerencsés helyzetben van Komárom. Aránylag véve több az iparos benne, de sokkal szegényebbek s gyártelepei sem jelentékenyek. Poloni Lajos régi szappangyára s Kühnel Ernő gépgyára híres, ezenkívül van még egy nagyobb téglagyár. Eleven azonban a kisiparosok tevékeny- sége. Így egy Tomasek Lajos nevű fazekas min- den év őszén és tavaszán egy-egy hajó különféle edényt szállít Szerbiába, a többi fazekas pedig a budapesti országos vásárokat özönlí el. Csizma- diái is jól ismertek. Régi híres gabonakereskedői s vízi molnárai azonban háttérbe szorulnak.

Annál virágzóbb az utána következő duna- parti város, Győr, mely kereskedelem és ipar tekintetében egyaránt a legélénkebb vidéki váro- sok közé tartozik. A legutolsó kimutatás szerint a városnak 22 nagyobb gyártelepe van, köztük négy gőzmalom. Van itt továbbá két új szalámi- gyár, melyek közel 2000 métermázsa nyers húst dolgoznak fel főképp Bécs számára, modern be- rendezésű gépekkel. Jelentékeny a szeszgyár és a vele kapcsolatban álló hamuzsír és vegyi ter- mékek gyára, mely 1893-ban 20 ezer mm. nyers, 10 ezer finomított hamuzsírt s 12 ezer különféle vegyi terméket, sziksót, kénsavas kálit, chlort, káliumtrágyát állított elő. Neubauer gyapjúgyára

Jegyzőválasztás.

— Tán csakugyan azt hiszik kentek, hogy Réz Andris igazat beszél? No, én csak azt mon- dom, kerülgeti ő a meleg kását!

— Beszélhet kigyelmed, a mit akar! Réz Andris tudja, hol kell ütni a szöveget! Soh'sem volt különben sem kétkulacsos, mi mind hi- szünk neki.

Míg Kapás György az egyik kaáli jegyző- jelölt Lisznyai Géza kortese és Réz Andris az alvégi legények demagógja imígy vitatkoztak, addig a Kohn Iczig „kis-lak” csárdájában összegyűlt vének és fiatalok bizonytalanul hajoltak, hol egyik, hol másik véleménye felé. Ritkaság, hogy a felvég és alvég egy korcsmaszobában így megfért, még a bicska sem járta sorát. Pedig ezzel kezdik, ezzel végzik áldatlan ellenségeskedéseiket. Talán az volt az oka a békességnek, hogy női egyéniség nem tarkította soraikat s leendő anyósok nem tüzelték az ifjakat a söntésből.

A hosszú asztaloknál nagy csönd volt. Ki sem keveredett a beszélgetésbe, csak figyelmesen

hallgatták a kipirult kortest és az ellenpárt lelkes hívét beszédeikben.

— Hát Réz Andris is félre csap néha! Ne makaeszkodjanak kentek egy ember csalhatatlan- ságában! A választás nem olyan eb-fél, kutya-fél fajta. Ha egyszer beválasztottuk, akkor oszt be- fellegzett, itt marad a nyakunkon, mint a kápol- nai széna.

— Hajszen lehet, hogy az a, hogy is hívják Béla, szinte híres ember, de már mégis azt mon- dom, csak egy kántor fia van a világon, azt kell beválasztanunk. Ugy-e Gyuri bácsi?

Gyuri bácsi nagyot sóhajtott, a mint már régi szokása volt ily nagy jelentőségű politikai kérdésnél és ráhagyta Réz Andrisra. Ez is szokása volt soh'sem mondott ellen:

— Már bizony az csak így volna!

— Ugy-e, hogy úgy, — vette át a szót Réz Andris — úgy hát. Volt már elég jegyzőnk, a ki a mi hájunkból éldegélt; neked fütyül jobbra, neked fütyül balra, a pénz csak az ő zsebébe vándorolt. A kántor fia pénzes ember, egész telke van, feleségének is egy szecsessiója, a paplak mellett zsindeyes háza, dohányosa, tehene, birkája. Ilyen ember csak a mi érdekeinket szolgálhatja.

Kapás György fölkaczagott. A szemiből is hullottak a könyvek. S mikor mind oda figyelt, akkor szólt csak gúnyosan:

— No ugyan, jól ismeri a kántorékat. Itt van Eger egy ugrásra. Odamehetnek, ha tetszik,

nagy nehézségekkel küzd, valamint a három kisebb gépgyár, melyek egyike épületlakatokat is készít. Meller Ignác régi olajgyára egy negyedmillió tőkével 100 munkást foglalkoztat. Kuffler Benő újonnan létesített mennyezet-nádfonó gyára külföldre dolgozik. Magyary cserépkályha-gyára is érdemes a külön fölemlítésre. Van még itt ezeken kívül bőrgyár, légszeszgyár, érczöntőde, gőzfűrésztelep, margaringyár, takaréktűzhelygyár, sőt a mit itt is méltó felemlíteni, nem épen jelentéktelen a külön gőzhajózási részvénytársaság. Egyszóval Győr 22,795 főnyi lakosságával igen sok nagyobb várost fölülmúl mint ipartelep. A vele csaknem összenőtt Győrszigeten van továbbá két eczet- és olajgyár, cukorka-gyár, meg a magyar-angol biscuitgyár részvénytárs. székhelye.

Hasonló jelentékeny ipari központ Sopron, mely Pozsonyhoz hasonlóan Bécs külvárosának tekinthető, s azért ipara és forgalma főképp oda irányul. Stark Lajos őrlő és daráló gőzmalma kisebbszerű, de téglagyáraik már jelentékenyebbek, különösen Friedrich István és Lenk telepeik, melyek 5-6 millió faltéglát és fedélcserépet állítanak elő, ezenkívül alagesőveket, zománczozott és üveges hornyolt fedélcserépeket, meg lyukasztott falborító téglákat. Megtekintésre érdemes Seltenhofer Frigyes fiainak harangöntő és tűzoltószergyára, mely többek közt oly szabadalmazott harangszerkezeteket is készít, melyek alkalmazásával lehető a legnagyobb harang könnyű mozgatása, valamint azok kilendítése biztosított. Trogmayer Károly kefe- és csirizgyára, a sertés-hiány miatt, nem virágzik. Két kékfestő-gyár van még itt. Wein József cég cukorkákat, csokoládét, kétszersültet s csemegesüteményeket készít. Lenk János fiai likőrt, rumot s szeszlelt

termel, likőrt készítenek még Hillebrand és Zeil. Valóságos nagy ipartelep számba megy végül az itteni országos fegyintézet, hol állandóan több száz fegyenczet foglalkoztatnak: czipész, szabó, asztalos, kovács, szemüvegekészítő, kosárfonó, kaptafagyártó, papirzacskó-készítő, harisnyakötő, könyvkötő kikerül belőlük. Magok a fegyenczek szerény összegben számítva munkadíjban egy év alatt mintegy 30 ezer forintot kapnak.

Sopron más két városa közül Ruszt, melynek különben is csak 1548 lakosa van s ezek közül csak 75 foglalkozik iparral, egészen jelentéktelen. Nem érdektelen ipara van ellenben a szintén csekély népességű Kismartonnak, Schönwald pálinkafőzdéje elég jól felszerelt kis gyár. Nuss Ignác tűzoltószer-gyára pedig épen figyelemre méltó. Nevezetes a kis városban az állami polgári iskolával összekapcsolt lakatos-tanműhely, melynek növendékei már többször nyertek kitüntetést.

Mellőznünk kell Mosonymegyét, mivel nincsenek városai, bár területén nem egy cukorgyár, gazdasági gépgyár s más nagyobb iparvállalat van s áttérünk délre Vas megyébe, hol az egymást érő tömérdek apró község között kettő emelkedik ki, mint rendezett tanácsú város. Az egyik Szombathely, Magyarország legjobban ápoltságú vasúti gőzpontjainak egyike, általában igen élénk s Máramaroszigethez hasonlóan amerikai gyorsasággal emelkedő községe. 16,133 lakója közül 3618, tehát egyötödénél több foglalkozik iparral, s lakosainak vállalkozó kedvét mutatja, hogy gyáraik újabban emelkedtek. Püspöki hengermalma, mely villamos világítással bír s víz- és gőzerőre van berendezve, eléggé jelentékeny, a Mayer-féle gazdasági gépgyár 360 állandó munkással külföldre is dolgozik, egy másik Pohl-féle gépgyár

majd megmondják a takarékbán, mi van azon az egész telken rátáblázva. Nem mind arany, a mi fénylik. A felesége szecsessiója sem a övé, hanem a szeretőjéé, akkor veszi vissza, mikor neki tetszik. Czudar lány volt, úgy váltotta ki apja szégyenére.

Erre már felemelkedett alvég. Félre tolták a kostököket, s mindegyik belenyúlt oldalzsebébe, tán a kés után, nem tudom, nem is mondom. Jól értette azonban Kapás György minden mozdulatukat, föl is emelkedett helyéből s elbénítva a heves ifjak seregét, fogai közül dörmögte:

— Mondtam már nektek, eridjetek Egerbe, majd megmondják nektek ki a kántor, ki a fia, ki a felesége? Ott a komám, elvezet az benneketek fűhöz-fához.

Gyuri bácsi nagyot sóhajtott, kissé megforgatta fütykösét s hozzászólt ő is.

— No Kapás György! sokat mondtál. Tudd meg lelkem el megyünk Egerbe, de jaj, ha hazudtál! Élve nem jutsz el e helyről még egyszer.

— Eridjetek, — szólt Kapás György s boldogan mosolygott a távozók felé. Megdörzsölte kezeit s odaszólt a korecsmárosnak:

— Még egy itczét. Írja fel Tömör Béla rovására ezt is!

Haj, de lassan ballag a fűzes-abony-egeri vonat; hát még ily olvasztó hőségben. Egy embernek is elég melege lenne egy kocsi-fülkében, ők meg kilenczen-kilenczen szorultak egybe-egybe.

De hol is látott valaki ebben a vonatban egyszerre hetven embert és mindegyik Kaálból való. Fűzes-Abonyban mondták is a hevesiek:

— Úgy látjuk egész alvég Egerbe rándul. Csak nem bucsút mennek verekedni; hisz Szt-István napja dinnye-szüret után van csak.

Ők oda se neki! Kinéztek az állomás túl oldalán, s nézték, mint veti Szilas János az ég felé a polyvás búzát. Kifujta a szél köziből szépen a port, pelynét s az arany búzamag a földön marad oly tisztán, mintha azzal a fene zörgős masinával tisztították volna, a mit a nadrágosok találtak fel.

Fütyült a vonat itt is, fütyült ott is; állomás, őrház, átjáró sűrűn váltakozik. S ha még hétszer oly meleg volna, még akkor is elért volna Egerbe az ördögös kávé-masina.

Nini! No. Kapás György sógora volna az! Az ám, ott ácsorog a korlátjánál. Tán a jó szerencsét várja.

A hogy közelebb jönnek a ropogós csizmájú legények, egyet bök hüvelyk ujjával kalapja zsíros pereméhez, s alig tudná az ember, kihez szól: Adj' Isten! No alvég merre visz utatok?

Összenéztek a legények, oszt Gyuri bácsira tekintettek. Hova is mennek ők tulajdonkép?

Ravaszul mosolyg már Kapás György komája, sógora. Megfogja Gyuri bácsi karját.

Látom nagy sora van jöttötöknek. Meghányhatjátok-vethetitek nálam otthon ügyes-bajos dol-

vasöntődével és malomépítéssel kapcsolatos. A bőrgyárrészvénytársaság virágzik. Van még pálinkafőzőgyár, három középszerű eczetgyár, gyufagyár s nagy légszeszgyár. Az államvasútak telepe igen nagy s sok iparost foglalkoztat. A másik városban, Kőszegen elég tekintélyes bőrgyár van s egy szövetkezeti posztógyár, mely azonban nem nagyon virágzik. Ujabban egy nagyobb szabású szövőgyár létesítése érdekében tesznek lépéseket.

A szomszéd Veszprémmegyében két rendezett tanácsú város van, mindkettőben kevés a valódi gyár, de azért mindkettő határozottan előkelő iparos városnak mondható, mivel népességüknek jelentékeny része foglalkozik már századok óta egyes iparcikkkel, melyekben nagy tökélyre jutottak.

Veszprém városában négy gyár van, melyek téglá-, cement-, posztó- és olajkészítéssel foglalkoznak. Legfontosabb ezek közül a Ligeti testvérek posztó- és pokróczgyára, a városon kívül, mely szűrposztót, szövetet és pokróczot készít, van 100 szakmunkása és gőzkallója. A város iparában régi időkben nagy szerepet játszottak a csapók és szűrszabók. Még ma is van 25 mester a városban, de számuk gyorsan apad. Jelentékeny itt a takácsok ipara is.

A másik város Pápa szerencsésebb Veszprémnél, mert dohánygyára is van, ezenkívül két pipagyár, egy cement- és egy csirizgyár található benne. A dohánygyár még új s teljesen be nem rendezett, mind e mellett már több száz munkásnőt foglalkoztat. A cementgyár nem jelentékeny, de az eczetgyár évről-évre emelkedik s már közel 2000 hektoliternyi termelt. Czukorgyárt is terveznek. Legjelentékenyebbek kétségkívül a pipagyarak, már csak azért is, mert az agyagipar

Pápán ősi foglalkozás s a város fazekasai régóta híresek.

Fehérmegyében, mely túlnyomólag földművelő talajjal bír, igen sok a jelentékeny gőzmalom, szeszgyár s más gazdasági gyárak és telepek vannak. Egyedüli városa: az ősrégi Székesfehérvár azonban már iparos és kereskedő hely. Kézművesei számosak, híresek készítményei közül a posztó, pokrócz, kordován és a példabeszédszerűleg emlegetett bicska. Az ipartestületnek 817 tagja van, vidéki városban igen tekintélyes szám. Az egyes gyárak közül csak Felmayer István és fiainak messzeföldön híres kékfestőgyárát emeljük ki. A gyári életet s a város föllendülését különben jelentékenyen megnehezíti a déli vasút különleges tarifája.

Tolnamegye, mely különben sem elsőrangú iparvidék és egyetlen országos nevezetessége a selyemtenyésztés, kívül esik tárgyalásunk köréből, mivel nincs benne város, s így most már a Dunántúl csak három megyéjéről kell megemlékeznünk, illetőleg azok városáról.

Zalamegyében a székhely Zalaegerszeg, nem iparosváros, bár egypár gazdasági gyára van, annál jelentékenyebb a népességre s kereskedelmi forgalomra nézve is sokkal nagyobb Nagykanizsa, mely a vidéken csaknem azt a helyet pótolja, mit az északi részen Győr vagy Sopron. 20.619 lakosa körül 1217 iparúzó. Különösen híresek szeszgyártó-telepei. Blau M. fiai főképp a cognacgyártásra fektetik a súlyt, a részvénytársaság hatalmas új gyára pedig malátát és sört készít nagy mennyiségben, élesztőgyártásban Herczeg Sándor „Concordia“ gyára nevezetes, eczetgyártásban Kohn fivérek, kik csak középszerű eredményt értek el. Nagyon érdemes a megtekintésre Hirschel Ede és Bachruch gép- és kazángyára,

gotokat, de be kell jönnötök okvetlen. Erzsók nénet köszöntenetek kell.

Nagy zavarba jött a legényhad. De mit volt, mit tenni, csak okosabb elnézni hozzája, addig majd csak eszükbe jut, hova is kellene menniök először.

S elindultak együtt, mire a maklári hóstjához értek, már át is melegedtek. Szaporán folyt a szó ajkukról.

Hogy sürgött-forgott a pattogós menyecske, hogy illegette viganóját annyi szép legény láttára. Oszt, mintha a földből nőtt volna ki, úgy telt meg az asztal jó móddal. Előhengergett egy jó akó borocska, meg egy szál szurtos cigány is kerülközött. Kinek jutott volna eszibe ilyenkor arra is gondolni, hogy tudhatták jöttüket, mert ennyi még a biró asztaláról sem kerülhetett egyszerre, hirtelen, készület nélkül.

Denikve csak megették a juhhúsos kását, megették a túrós csuszát s ha még két bográcsra való lett volna is, azt is elfogyasztották volna. Beh jól esett erre egy kis itóka! Mit mondok kis itóka! Nohát jó kis itóka volt az. Tudtommal három napig tellett a pinczéből. Lélek az ajtón se be, se ki. Három napig mindig volt bor, egyre hengergették a tavalyi, két évi, no meg itt-ott idei bort, meg lőré. Gyuri bácsi egyszer-kétszer megkísérllette, nem lehetne-e elillanni, de a kapun túl soh'sem jutott. Nem a gazda tartotta vissza, de kutya nehéz volt a feje, úgy húzta vissza a bog-

lya tövébe. A hogy felverték aztán onnan, újból csak innia kellett.

* * *

Persze, hogy megválasztották Lisznyai Gézát hatvankilencz szótöbbséggel.

Egész felvég kaczagott, a mikor az otthon maradt alvégiek tűvé tették a falut, hogy fel-találják elveszett híveiket. Kapás György meg örömeiben sorra vágta az üvegeket a koresma falához.

Mire az elázott alvég haza került, akkorra Kapás György is jónak látta eleblábolni a faluból. Hason fekve leste a dohánylevelek között a visszatérő menetet s nagyon súlyosnak találta az ellene szórt vádakát.

* * *

A plébániakertben piczi szőke asszony borult férje nyakába, keservesen zokogott. A kántor és plébános vigasztalta:

— Majd lesz állás a te férjednek is fiam!

Az asszony szép kék szemeit felvetette rájuk, oda mutatott rózsás kezeivel a két csepp gyerekre és azt mondá megtörve:

— Mi lesz e két apró jószágból.

(U.)

mely vidéken szokatlanul gazdagon van ellátva gépekkel és gőzfűtése és villamvilágítása is figyelemre érdemes. A gyár négy külön osztályú üzemmel bír: első osztályban gőzgépeket, szivattyúkat, fecskendőket, fűtési- és szellőztetési készülékeket valamint gazdasági és iparvállalati gőzmozdonyokat készítenek; a másodikban gőzkazánokat és kazánkovács-munkákat; a harmadikban malomrészleteket és különféle gazdasági gépeket; végre a negyedikben gépekhez és építkezésekhez szükséges vas- és ércöntvényeket. A tekintélyes gyár évenként mintegy 300.000 frt értékű gép és egyéb érczárú előállítására képes. Jelentékeny Huber Antal téglagyára és körkemenczéje, mely egy millió téglát és fedőcserepet állít elő. Ludvig István sodronyfonógyára kert- és sárkerítések, nyaralók díszítésére szolgáló ékítményeket, ajtó- és ablakbetéteket készít. Érdekes még Bettelheim Sámuel szalmatokgyára, mely újabban szép lendületet vett. Vannak ezenkívül Nagykanizsán más gyárak is, különösen pedig mezőgazdaságiak, mivel e város mint a gabona- és szarvasmarhakereskedés egyik központja ismeretes Nagykanizsa polgárainak vagyonossága következtében külsőleg is nagyon emelkedik.

A szomszéd Somogy megye egyetlen városa Kaposvár, jelentékenyen hátrább áll, bár e város sok tekintetben előkelő hely, különösen nagy intelligenciája, s aránylag igen sok ügyvéde van. Jelentékeny részvénytársasági gőzmalma lisztet, darát és korpát külföldre is szállít. Van figyelemreméltó cement- és agyagárúgyára, újabban létesült a városban egy nagy cukorgyár, egy gőzerőre berendezett asztalos-ipartelep; a világhírű Siemens és Halske cég villamvilágítási telepet létesített. A város tehát a közel jövőben ipari szempontból is jelentékeny hely lesz.

Már ma elmondhatjuk azt Pécsről, Baranyamegye székhelyéről, hol a város határán levő gazdag szénbányák, melyek kedvéért Magyarországon a legelső vasútak egyikét építették, nagyon körzhatnak az ipari emelkedésre. Nem kevesebb, mint 25 gőzerőt használó, vagy más tekintetben nevezetesen nagy ipartelep van itt, s ezek közül, valamint a kereskedők közül 44 tudott kiviteli forgalmat csinálni, sőt a dunagőzhajózási társulat bányatelepe külön kis falvakat létesített a város körül, s 100-nál több gőzkazánal dolgozik. A sok gyár között mégis van egy, melyet legelőször kell említenünk országos hírnevéért. Ez a Zsolnay-gyár, melyben művészi becsű porcellánárúkat, kőedényt és terrakotta darabokat készítenek, s melynek munkásai között akademikus festők is vannak. A herendi (Veszprém mellett fekvő, de ma már aláhanyatlott) porcellángyáron kívül aligha volt ily nagy híre magyar hasonló gyárnak. Híres a maga nemében a két sörgyár közül Scholz Antal-é, mely évi 20.000 hektoliter termelő képességgel bír, és a technika legújabb vívmányainak felhasználásával építették, és továbbá Angster József gőzerőre berendezett orgonagyára. Nevezetesebbek még a Rupprecht testvérek fecskendő-, szivattyú- és mezőgazdasági gépgyára, Pásztly József parketgyára, Herczeg testvérek rézárúgyára, Engel Adolf parketgyára. Van e városban továbbá több téglagyár, bútorgyár, gőz-kenyérsütőde, kaptafagyár, cukorgyár, és három pálinkagyár, két szappangyár. Egy szóval Pécs, melynek 34.067

lakosából 2.166 iparos jelentékeny helyet foglal el iparunkban, s ez által is terjesztője és megszilárdítója a magyar nyelvnek ebben, az ország határán kiválóan fontos városban.

(Folytatása következik.)

K R Ó N I K A

A francia nacionalista asszonyok mozgalmat indítottak Guérin érdekében. Tegnap Rambouilletben az elnök kastélya előtt gyűlést tartottak s mivel nem akarták őket beengedni, tüntettek ott, azt kiabálva, hogy a kastély nemzeti tulajdon. Végre írásbeli módosítást kaptak, hogy kérvényüket, a melyet Guérin érdekében hoztak, Loubetné asszony át fogja adni a köztársasági elnöknek.

A rennesi pör eseményei Angliában és Amerikában azt a gondolatot keltették, hogy vajjon résztvegyenek-e a párisi világkiállításon. Ez a hír nagy megdöbbenést kelthet Franciaországban, a mely egy-egy világkiállításának sikeréért a legnagyobb politikai áldozatokat szokta hozni. Talán észre térnek azok, a kik a külföld ellen valóságos hajszát rendeznek abban a városban, a melyet az egész világ fővárosának szoktak volt nevezni. Érdekes különösen az, hogy Freycinet volt hadügyminiszternek a hadbírószág előtt tett az a kijelentése, hogy a külföldi sajtónak Dreyfus iránt való érdeklődése nem volt önzetlen, a belga hírlapszövetséget arra indította, hogy diplomáciai úton olyan bizonyítékok előterjesztését követelje, a melyek Freycinet vélekedését beigazolhatnák.

Ausztriában a zürzavar felhői közül kiragoygott megint a reménység csillaga. Talán még nincs vége a minden lehetőségnek, hogy Ausztriában megint uralomra jusson az alkotmányosság. Chlumetzki bárónak Ishlbe hivatása kelti az emberekben azt a jó reménységet. Hátha sikerül az utolsó perczen az, a miről az utolsó előttiben még azt hitték, hogy lehetetlenség. Már-már arról beszéltek, hogy a parlamentet nem sikerül munkabíróvá tenni, nem marad egyéb hátra, mint vagy a birodalmi gyűlést a tartománygyűlésekkel választani, vagy pedig a megfeneklett alkotmányt sutba dobni. Most mégis a harmadik eszközzel próbálkoznak meg: az ellentétek kiegyenlítésével. Az uralkodó adta ki a jelszót s mivel látja, hogy Thun gróf miniszterelnök egymaga nem bír meg ezzel a föladdal, Chlumetzki bárót, a német nagybirtokos párt elnökét s a német szabadelvű párt régi bizalmasát adta melléje. Körülbelül úgy, a hogy a mi obstrukciós időnkben Széll Kálmánnal segítette Bámfly bárót. Chlumetzki az a legfőbb dolga, hogy a delegáció megválasztását lehetővé tegye. Mert a külügyminister csakis az alkotmányosan összeült delegáció előtt akarja a tárczáját képviselni. Attól tart, hogy a delegáció elmaradása a külföld előtt a dualizmus csődjét jelentené s talán a szövetségesek szemében is csökkentené a velünk való szövetség értékét. Chlumetzki miszsiója az utolsó kísérlet, ha kudarcot vall, mégis csak a másik két mód valamelyikéhez kell folyamodni.

A Transzválból érkező legújabb hírek békés természetűek. A burok kormánya kész most már a törvényhozást fölloszlatni, új választást elren-

delni és életbe léptetni az új törvényt, a mely az uitlándereknek az ismeretes föltételek mellett megadja a választói jogot. Ily körülmények között remény van reá, hogy a Transzvál a háborút elkerüli. A Fokföld miniszterelnöke, a ki Krüger elnökkel folytatja a béketanácskozást, azt mondta a minap, hogy a civilizáció nagy szégyenének tartaná, ha háború törne ki most, a mikor alig hogy bevégeződött a nagy békekonferencia, Transzvál pedig enged annyit, a mennyit csak engedhet s csak függetlenségét kívánja megmenteni. A burok elkeseredése azonban igen nagy most is, mert látják, hogy többé már nem szabadulhatnak meg Angliától, a mely nyomasztólag reájuk tette a kezét, és lassankint békés úton megszerzi azt, a mit erőszakkal, háborúval akart keresztülvinni. Hogy az angol államférfiak sok háborús beszéde után máig sem tört ki még a háború s hogy Chamberlainnek ultimátuma után is van még szava Transzválhoz, annak az oka Németországban keresendő. Németország gazdaságilag és politikailag érdekelve van a délafrikai viszonyok fejlődésében. A délafrikai köztársaságban ugyanis több ezer birodalmi német lakik, a kik igen jelentékeny tőkével részt vesznek ipari és kereskedelmi vállalatokban s a kiket a háború nagy zavarba ejtete. Afrikai kolóniáját és terjeszkedő politikáját tekintve, Németország nem nézheti ölbe tett kézzel Anglia előnyomulását és Transzvál vesztét. Egy szóval Németországnak sok oka van rá, hogy a délafrikai béke föntartassék. London és Berlin között most igen kedvező a politikai viszony s Anglia, ha csak azt nem akarja, hogy a délafrikai német-angol megegyezés tönkremenjen, tekintetbe kell venni Németország óhaját.

Svédországban be akarják hozni az általános védkötelezettséget, mert a hadsereg mostani alkotását nem tartják jónak és megnyugtatónak. A most fennálló rendszer szerint a hadsereg törzscsapatái toborzott emberekből kerülnek ki; mivel azonban csak a legrosszabbak csapnak föl katonának, a sereg is igen gyöngye s ehhez járul, hogy a toborzott katonák fizetése és ellátása nagyon költséges. A ki katonaköteles, az a mostani rendszer szerint csak kilenczven napig szolgál, de ez sem szolgálat, hanem csak fegyvergyakorlat. Az új rendszer szerint, a melyet a kormány törvényjavaslatalakjában nemsokára az országgyűlés elé terjeszt, a katonai kötelezettség 8—10 hónapig tartana. Most választják a képviselőket a második kamarára s mi sem természetesebb, mint az, hogy az általános védkötelezettség játssza a főszerepet. Ha a svéd képviselőház a javaslatot elfogadná, szóba fogják azt hozni *Norvégiában* is, a hol szintén megszeretnék hosszabbítani a szolgálati időt.

A porosz szabadelvűek és mindazok körében, a kik azt hitték, hogy Vilmos császár a csatornajavaslatnak meg nem szavazása miatt úgy megharagszik, hogy rögtön új kormányzati irányt szab meg, kellemetlen meglepetést keltett Hohenlohe birodalmi kancellárnak körrendelete, a melyben azokat a porosz hivatalnokokat, a kik egyúttal képviselők s a csatornajavaslat ellen szavaztak, megdorgálja. Erősebb büntetést vártak. Legalább is azt, hogy az uralkodójuk ellen szavazó landrathokat elcsapják. Ez a szigorúság amolyan demonstráció-féle lett volna a konzervatívok elbizako-

dottsága ellen. A demonstráció nem történt meg, a mi különben előre látható volt s az új kurzus-ban való reménykedés egyszeriben lelohadt.

A *szibériai deportáció* megszüntetése dolgában nem sokára dönteni fog a czár. Az orosz igazságügyi miniszter hivatalosan tudatta az összes kormányzókkal, hogy a bizottság határozata legközelebbre várható. Első sorban azokat az embereket mentenék fel a száműzetés alól, a kiket a városi vagy községi tanácsosok ítélnék el. A kormányzók erre nézve véleményadásra szólították fel a községi tanácsosokat s ezek valamenynyien a szibériai száműzetés megszüntetését szerfölött kívánatosnak mondták. Kivételt, mint az „Odeszkija Novosztij” írja, csak a besszarábiai vezető emberek gyűlése tett, a mely czélszerűnek tartotta az eddigi rendszert, hogy a községtanácsosok is ítélhessenek száműzetésre. A besszarábiai határozat azonban nem lesz befolyással a bizottság határozatára, mert a bizottság a czártól kapott fölhatalmazása alapján nem tartozik figyelembe venni az ellenvéleményeket s teljesen függetlenül dönthet.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Az államvasutak munkásházai.

Az államvasutak munkásai számára építendő munkásházak ügye dülőre jutott. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg elhatározta, hogy a főváros közelében 2000 munkásházat építtet. E célra a kormány a telket már megvásárolta s a munkásházak építését több építő vállalkozó a tavasszal megkezdi. A mennyiben pedig a főváros közelében a kormány még a célnak megfelelő olcsó telket kap, a többi tervbe vett (még 4000) munkás családházat is mielőbb is felépítteti.

A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegylete.

A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegyletének központi választmánya tegnap tartotta rendes havi ülését az orsz. iparegyesület helyiségeiben, Katits Antal elnök bejelentette, hogy az egyesületet 7448 számú chequekkel felvették a postatakarékpénztár cheque- és clearing forgalmaiba s a vidékről érkező pénzeket ezután a postatakarékpénztár közvetíti egyenesen a Pesti hazai első takarékpénztárnak gyümölcsöztetés végett. Örömmel vette a választmány tudomásul, az aradi-selmeczi-bélabányai és felsőbányai új fiókok alakulását. A fiókok száma 36. A rendes fizető tagok száma 8250, vagyona az egyesületnek 105.680 forint. A helyiség a József-körút 68. sz. a. levő házban van.

Szociálista egyesületek.

A fővárosi tanács a Budapesten fennálló szociálista egyesületek működését gondos figyelemmel kíséri s ezért negyedévenként összeállítja azok teljes jegyzékét. Olyképen történik ez, hogy a kerületi előljáróságok időnként bejelentik a saját területükön tapasztalt fontosabb körülményeket s az egyesületek körében előfordult

változásokat. Az adatgyűjtés a tanácsnál ez idő szerint ismét folyamatban van. Most a II. kerületi előljárásságok jelentése érkezett be, mely azt tartalmazza, hogy a kerületben csupán egyetlen egy szociálista irányú egyesület működik, az is tulajdonképen egy hattyú-utcai vendéglőben levő nagyobb szabású asztaltársaság, melynek egyenlőség a czíme. Hogy így van-e ez csakugyan, arról mi nem mernénk jót állani.

Betegsegítés.

A bécsi kereskedelmi és ipari alkalmazottak betegsegítő egyesületet alakítottak, mely egyrészt a kerületi betegsegélyző pénztárakhoz tartozó alkalmazottakat fogja a kerületi pénztáraktól elvonni, másrészt kebelébe fogja gyűjteni azokat a magasabb állású alkalmazottakat, a kik a törvényes betegsegítő kényszeren kívül állanak. Ez az első egyesület Bécsben, mely tagjainak (csekély díjmelés mellett) szabad orvos-választást engedne.

Varrónők gyűlése.

Érdekes gyűlés lesz e hónap elején a fővárosban. A budapesti varrónők terveznek nyilvános gyűlést, a melyen azon fognak tanácskozni, hogy miképen segítsenek súlyos helyzetükön. A gyűlést a műhelyben dolgozó szabónők rendezik, mert az ő helyzetük a legsúlyosabb. Naponkint 9—12 órát kell dolgozniok és a legjobb esetben is alig tudnak megkeresni 30 frtot havonkint. A varrónők a gyűlésen a munkaadókhoz intézendő memorandumot terjesztenek elő, a melyben kérik, hogy a munkaadók fix napibért fizessenek, a munkaidő 9 óránál több ne legyen s a mennyiben ezen az időn túl kellene dolgozni, azt külön fizessék meg. Azonkívül kívánják, hogy a munkaadók egészséges műhelyeket adjanak számukra, mert most összezsúfolják őket 10—15-en egy szobába. A gyűlés iránt, melynek napját legközelebb állapítják meg, a varrónők között nagy az érdeklődés. A gyűlés annál is érdekesebb, mert ez az első női gyűlés Budapesten.

A mult heti munkásgyűlések.

Nyolcz gyűlést jelentettek be a mult héten a rendőrségnél a munkások, de ezek közül a legjelentékenyebbet: az *asztalosokét* Rudnay főkapitány nem engedélyezte. — E gyűlésen az asztalos sztrájkot akarták tárgyalni, egy belügyminiszteri rendelet értelmében, azonban sztrájk alatt nyilvános gyűlésen a sztrájkot tárgyalni tilos. — A gyűlést a Gyöngytyúk- és Kőfaragó-utca sarkán levő vendéglőbe hívták össze. Mivel tüntetéstől tartottak, a rendőrség nagy számmal vonult a gyűlés színhelyére. Mintegy 500-an lehettek már együtt, a mikor Schmied Ede rendőrfelügyelő távozásra hitta fel őket. A szétoszlásnál egy munkás elkiáltotta: „Éljen a 9^{1/2} órás munkaidő! Éljen a sztrájk!” Egyéb incidens azonban nem fordult elő.

A *nyomdászok* vasárnap 11 órakor a Vigadóban gyűléseztek s a nyomdászok helyzetével s az árszabály ügyeivel foglalkoztak.

Az *ácssegédek* szintén a héten a Huszár-utca 10. sz. alatt tartottak gyűlést. Az ács munkások helyzete és a munkanélküliség oka volt napirenden. A rendőrség részéről Bocskai Miklós

fogalmazó jelent meg. Tóth Imre beszélt a munkanélküliség okairól. Dienes Bálint indítványára elhatározták, hogy az építőmesterek ipartestületéhez memorandumot nyújtanak be, melyben kérik a 9 és fél órás munkaidő behozatalát, az óránkénti bér minimumának 20 krajczárban való megállapítását s az akkord munka eltörlését. Kimondották egyúttal, hogy ha a mesterek követeléseiket nem adják meg, mint az asztalosok, ők is megkezdik a részleges sztrájkot.

A *tót munkások* a nemzeti kérdéstről tanácskoztak. Martincsek István kijelentette, hogy mozgalmat indítanak, hogy a tótokat a szociáldemokrata eszméknek megnyerték s akkor nem pánszláv törekvések vezetnek majd a tótságot, hanem gazdasági helyzetük javításán fognak buzgólni.

Zajos volt az *ó-budai munkások* gyűlése a minapában (Föld-utca 13. szám alatt). Egyik szónok itt azt jelentette ki, hogy a munkások már tovább nem várnak a választói jog megadására, hanem betörik a parlament kapuit. E kijelentésére a rendőrtiszt megvonta tőle a szót. — Újpesten két gyűlést tartottak: egyiket az *asztalosok*, másikat az *építőmunkások*. A gyűlések mindenike teljes rendben, illetve rendzavarás nélkül folyt le.

Táncsics Mihály szobra.

A Táncsics-bizottság által évekkal ezelőtt a fővárosban felállítandó szobor ügyében indított gyűjtés vajmi kevés eredménnyel járt. Most a nemzeti demokrata munkáspárt Táncsics Mihály szobrának felállítása érdekében országos mozgalmat indított s felszólította az ország összes hazafias egyesületeit, hogy a szobor javára a gyűjtést indítsák meg.

Az álomról.

Sokan állítják, hogy sohasem álmodnak. Pedig ez tévedés. Nincs alvás álom nélkül, ez az eredménye azoknak a kutatásoknak, a melyeket Vachide francia tudós végzett s a melyeket nemrég a francia tudományos akadémia elé terjesztett. Őt esztendőnél több idő óta harminczhat embert figyelt meg álmában. A megfigyelt emberek között volt mindenféle korú egy esztendőstől kezdve nyolczvan esztendősig. Tapasztalatait azonkívül negyvenhat más emberrel ellenőriztette. Eljárása abból állott, hogy embereit minden éjszaka megfigyelte s gondosan vizsgálta nagy közelségből az alvók minden arcmozdulatát, gesztusát, az álomban mondott szavakat, azután elmondatta az illetőkkel álmukat. A következő eredményre jutott: Az ember alvásközben mindvégig álmodik, még ha a legmélyebben alszik is, s közel van az ájulás állapotához. Szoros összefüggés van az álmok természete és az alvás mélysége között. Minél mélyebb az alvásunk, életünknek annál messzebb eső szakára nyúlik vissza az álmunk, és annál inkább távolodik a valóságtól. És viszont. Azok, a kik nem álmodnak, vagy azt tartják, hogy nem álmodnak, pszihikai csalódásban vannak. Nem emlékeznek vissza és nem jegyeznek meg semmit sem, mert rendszeren csak elszunnyadásuk és ébredésük idején figyelnek meg. Az erős álmokat a felriadás jellemzi. A fiatal gyermekek hangos beszéddel kezdenek álmodni. Ismételten azzal végzi Vachide, hogy az agy szakadatlanul működik és az alvás közben mindig álmodunk.

A szabómesterek az adó ellen.

A szabómesterek általánosan panaszkodnak, hogy a következő három adóévre aránytalanul nagy adóval sújtották őket. Ezért most memorandumot dolgoznak ki, a melyben a pénzügyminisztertől azt kérik, hogy különösen a kis iparosokat igazságosan és méltányosan adóztassa meg. A memorandumot a szabómesterek legközelebbi küldöttség útján adják át a pénzügyminiszternek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Dénes János, Budapest. Levelezőlapjának tartalmát tudomásul vettük. Tagsági jogát előjegyeztük és fentartjuk. — Üdvözet.

Schönfeld Sámuel, S.-A.-Ujhely. Szükséges adatokat megfelelően előjegyeztük. A hiányzó lapokat elküldtük, úgyszintén Guttmann úrnak is. Reméljük, hogy megkapták. A czimszalagon a cím helyes, így csak a postán kallódhattak el a lappéldányok. Köszönjük a szives értesítést s kérjük, ha a lapok nem érkeznek meg rendesen, sziveskedjék ezt néhány sorral tudatni, hogy véglegesen rendezhessük.

Szappanyos József, Budapest. Vonatkozásul levelezőlapjára, értesítjük, hogy az összes szükséges adatokat feljegyeztük, minden rendben van.

Sándor János, Gyulafalva. Betegségét tudomásul vettük, jogait biztosítottuk, kérjük a hátralékos díjakat lehetőleg beküldeni.

Stefkovich Károly tanító úrnak, Nebojsza. Köszönjük a lelkes támogatást, kérjük a jövőben is ügyünket lehetőleg széles körben terjeszteni. Köszönjük összes tagjaink nevében.

Horváth Pál, S.-A.-Ujhely. Kivánságához képest utolsó négy számunkat is elküldöttük b. czímére s a legutóbbi számhoz egy darab posta-chequet is mellékelünk az október havi tagsági díj beküldésére. Október hó utolsó napjaiban ismét küldünk három drbot. A lapok csak a postán kallódhattak el, mert tőlünk rendben továbbítva lettek.

M. Kovács József, Tószeg. Legutóbbi lapszámunkat ismét elküldöttük s mellékelünk hozzá posta-chequet is. Szives üdvözet.

Kovács István, Kisczell. A kívánt cheque-lapot elküldöttük, a régi valószínűleg a lapból kiesett, mert mi minden egyes tagunknak küldöttünk cheque-lapot.

Sümege Bertalan, Arad. Külön levelet írtunk, melybe cheque-t tettünk, úgy látszik, az is elkallódott, most lapunk legutolsó számát b. czímére újra elküldöttük s tettünk bele két cheque-lapot is. Reméljük megkapta. Szíves üdvözet.

Sánta Donát, Segesvár. A posta-cheque-lapra a pénz beküldésekor *nem kell* bélyeget reáragasztani, hisz azért küldjük a cheque-lapot, hogy a penzbeküldés ne kerüljön kiadásba. Bélyeget csak akkor kell reá tenni, ha annak hátlapján ír valamit nekünk, de akkor is csak 2 kros bélyeget ragasztandó reá.

Dubovszky Ferencz, Kassa. Köszönjük a szives értesítést, azt hiszszük, hogy most már rendesen fogja a lapot kapni. Üdvözet.

Nagy István, Serke. Tagkönyvét elküldöttük, reméljük megkapta, összes adatokat előjegyeztük. Üdvözljük.

Bakos József, Ferenczváros. Elveszett tagkönyvecskéje helyett legközelebb újat fogunk kiállítani. Jogai teljesen rendben és biztosítva vannak.

Piha Anna, Homonna. A beküldött 4 frtot megkaptuk; igen, a tagsági díjat egész esztendőre előre ki lehet fizetni. Egyes tagjaink már jövő májusig is előre kifizették. Üdvözljük.

Orsolitz Károlyné B.-Ujfalu. Kérjük a havi tagdíjakat nem utólagosan, hanem előre beküldeni.

Taraba, Nagyszombat. Előjegyeztük, köszönjük a szives értesítést.

Kovács József, Kisujszállás. A beküldött 2 frtot megkaptuk, ha felesége nem óhajt tovább tag maradni, úgy sziveskedjék ezt nekünk néhány sorral megírni és az ő tagkönyvét visszaküldeni, mert arra az elszámolás miatt feltétlenül szükségünk van.

Udvari Pál, Budapest. Tévedés volt, köszönjük a szives értesítést, a czimszalagot kijavítottuk.

Tóth Mihály kapus, Győr. A hiányzó lapot elküldöttük, a czimszalagot kijavítjuk. Üdvözet! Nem lehetne Győrött több tagot szerezni? Kérjük, terjeszse ismerősei és az ottani alkalmazottak között.

Koner József, Selyp. A küldött 4 frtot megkaptuk, jogai egész 1899. december végéig biztosítva vannak. Kérjük, tudassa velünk, hogy lapot vagy pedig cheque-t nem kapott-e?

Bogó Márton, Budapest. Tagsági díjai 1899. májustól 1899. október 1-éig teljesen rendben ki van fizetve s összes jogai biztosítva vannak.

Weisz Vilmos, Zágráb. A 2 frtot megkaptuk, a czimszalagot ki fogjuk javítani Petrianergasse Nr. 73-ra. Üdvözljük.

Micske János, Gavosdia. Kérésére kimerítően külön levélben a jövő héten fogunk válaszolni, addig kérjük türelmét, mert nagyon igénybe vagyunk véve a folyó dolgokkal.

Báncic Péter Kostajnica. A hiányzó lapokat elküldöttük. Talán a címe rossz? A pénzt látjuk, hogy Volinján adta fel, talán a lapot is oda kellene küldeni? Kérjük erről értesítését.

Ujecz Kmizel Ferencz Rozsnyó. Lapunk legutolsó számát ismét elküldöttük s bele tettünk egy cheque-lapot is. Kérjük bennünket néhány sorral értesíteni, meddig fog még Rozsnyón maradni, hogy a lapot rendesen küldhessük.

Németh Kálmán, Zsolna. Megfelelően kijavítottuk. Szívesen üdvözljük.

Lendvai Mihály, Hadház. Megfelelően intézkedtünk.

Nagy Imre, Hidas-Némethi. A hiányzó lapokat elküldöttük, csak a postán kallódhattak el. Megfelelően kijavítottuk.

Tartalom: Női tisztviselők nyugdíjintézete. — A Dunántúl, Fiume és a horvát tartomány ipari szempontból. — *Tárca:* Jegyzőválasztás. (U.) — *Krónika.* — *Vegyes közlemények.* — Szerkesztői üzenetek.